

ТЕМИТЕ В МЕДИИТЕ

13.08.2024 г.

Райски газ зад волана? Опасно шофиране на кръстовището, на което загина Милен Цветков

- btvnovinite.bg
- <https://btvnovinite.bg/predavanja/tazi-sutrin/drift-i-rajski-gaz-vodach-s-opasno-shofirane-na-krastovishteto-na-koeto-zagina-milen-cvetkov.html>

Има ли тест, който да хване употребявали ли сме райски газ?

Шофьор е заснет с балон, в който се предполага, че е имало райски газ, на столичното кръстовище, където бе блъснат и убит журналистът Милен Цветков.

Разпространението на райски газ е абсолютно забранено, както и употребата му за всички под 18 години, както и продажбата му в заведения.

Тест за райска газ няма. Така че при инцидента в София не може да бъде установено дали е използван. Видео е получено в полицията.

Биохимикът от БАН д-р Юлиян Караджов обясни какво е въздействието на райския газ.

Кирилицата е нашата идентичност

- standartnews.com

Тя е част от цялостната концепция на цар Симеон за изграждането на империя, подобна на Византийската, казва доц. Десислава Найденова от Кирило-Методиевисткия научен център към БАН

* Буквите ни са символ на обединение

- Доцент Найденова, бихте ли ни разказали малко за себе си и за това, с което се занимавате?

- По образование съм историк. Вълнуват ме средновековните ръкописи и по-специално тези сборници, които съдържат текстове на каноничното право. В тях се разказва какви простъпки са правили хората през Средновековието и как те са били наказани. За средновековния човек престъпленията не са само като в съвременния смисъл на думата, те са били и грях към Бога. Затова, когато някой извърши кражба, например, освен наказанието по закон, трябва да направи и определен брой молитви, поклонения. За по-тежки престъпления човекът е бил отлъчван от църквата.

Друго поле на моите интереси са, разбира се, буквите, създаването на славянската писменост и възприемането на Кирил и Методий в различни политически периоди като символ на обединение, на политическа независимост, както в България, така и в другите славянски държави.

- Участвахте в мащабния международен форум за кирилицата "Език и идентичност", организиран от вицепрезидента Илиана Йотова.

- Точно така. Там моят доклад беше посветен на това как Кирил и Методий се превръщат в символ на идентичност в ново и в най-ново време. И по-специално как това се случва в България, веднага след Освобождението, по повод на първия голям юбилей - 1000-годишнината от смъртта на Методий през 1885 г.

- Според Вас ценим ли достатъчно азбуката си като белег за нашата национална идентичност?

- Създаването на нашата азбука и по-специално на кирилицата само по себе си е един интересен парадокс. Както знаем, Кирил и Методий са създатели на глаголицата. Кирилицата се появява най-вероятно в Преслав, може би по времето на така наречения Златен век. Тя се появява, за да наподобява византийски маюскул и е част от цялостната концепция в двора на цар Симеон, който се опитва да изгради империя по образа и модела на Византийската. В историята на България кирилицата става модел на идентичност. Това е особено силно през периода на Възраждането, когато се ражда митът, че Кирил и Методий са покръстили българите. Виждаме в Араповския манастир Кирил и Методий изобразени като покръстителите на българския княз Борис, виждаме ги в много възрожденски икони, в които те държат свитък с кирилските букви, особено след Освобождението, когато България трябва да отстоява правото си да присъедини останалите извън решението на Берлинския конгрес територии с българско население. Нов пик на тази идея за обвързаността на българите с кирилското писмо, с идеята, че трябва да сме горди, че сме запазили делото на Кирил и Методий, се случва след края на Първата световна война, когато България отново е губещата страна.

Но сме имали и моменти в историята си, когато делото на Кирил и Методий е било подценявано. Веднага след 1944 г. празникът на Кирил и Методий дори е бил забранен от комунистическата власт, защото, както вече казах, той е бил символ на обединението на българите, останали извън пределите на България. Той се е приемал за част от така наречения великобългарски шовинизъм, като част от една, образно казано, фашистка политика и пропаганда. Но много бързо този период отново е преодолян и българите започват да изучават с интерес делото на Кирил и Методий, да ги идентифицират като признак на образованост, символ на просвета.

Днес денят на Кирил и Методий остава един от най-светлите признаци у нас. И неслучайно преди имаше дебат дали той да стане национален празник.

- В крайна сметка защо избираме кирилицата пред глаголицата?

- Това е един интересен въпрос. В последните години множество изследвания на учени и от България, и от чужбина, като проф. Хайнц Миклас, проф. Явор Милтенев, проф. Казимир Попконстантинов, показаха, че за един много дълъг период от време кирилицата и глаголицата са съществували заедно в българската средновековна държава. Доскоро се смяташе, че едва ли не през 893 г. в Преслав, преди цар Симеон да дойде на власт, се случва събор, който с официално решение налага кирилското писмо в българската държава. Вече можем да смятаме, че тази теза е силно разколебана. Изследванията на доц. Ангел Николов показаха, че такъв преславски събор едва ли се е състоял.

Най-емблематичният пример, че двете писма продължават дълго време да живеят заедно, е т.нар. Зографско евангелие, което се пази в Атон от края на X до началото Хтв век. Изписано е на глаголица. Във неговия текст от много по-късен период - началото на ХтV век, има кирилски бележки на писача, които указват кога, в кой ден от месеца трябва да се четат съответните части на Евангелието. Това показва, че двете азбуки дълго време продължават да битуват и да съществуват. Защо в крайна сметка постепенно кирилицата измества глаголицата? Днес учените се обединяват около извода, че това се дължи по-скоро на факта, че кирилицата наподобява гръцкото писмо, с което вече българската канцелария до голяма степен е свикнала. Знаем, че първите български надписи са изписани с гръцки букви.

- В доклада си пред форума говорихте за бойните знамена на българите, които носят изображението на светите братя Кирил и Методий. Кои са те и каква е ролята им в историята?

- Образите на Кирил и Методий се появяват още на Самарското знаме. Това не е случайно, защото Кирил и Методий са не само символ на българите, на българската идентичност, но и символ на идеята за славянското обединение. Затова не е чудно, че именно те са избрани да бъдат символ на българското опълчение. По-късно ги виждаме изобразени на знамето на Съединението. Отново неслучайно. Веднага след Освобождението, още на едно от първите тържества по повод Деня на Кирил и Методий, Васил Друмев произнеса една реч, в която казва, че това, което обединява всички българи, останали извън териториите на Княжество България, е именно техният език. След това образите на Кирил и Методий се появяват на знамената на Македоно-одринското опълчение. Златка Атанасова Топалова от село Югово, Солунско, която ушива знамето на Трета солунска дружина от Македоно-одринското опълчение, в своите спомени пише: "Дадоха ми конци, за да ушия знаме на Солунската дружина и ми определиха точни указания. Но тъй като Солун е родно място на двамата братя значеше, че трябва да избродирам техните образи."

- Каква е връзката между перото и мечта? Защото е характерно за историята ни да ги носим заедно. Защо това е така?

- Много интересен въпрос. По принцип идеята за връзката между перото и мечта не е някак си чисто българска. В цялата световна култура винаги има един философски спор кое е по силно - написаното слово или мечът и военното дело. Някак си, може би заради обвързването на Кирил и Методий с тези военни знамена и с тази идея за национално обединение като че ли тази връзка между словото и мечта, както казвате вие, е по-силна.

По време на Първата световна война към щаба на Българската армия е създаден специален отдел, който включва различни български учени, като Йордан Иванов, Васил Златарски, които е трябвало да събират всички сведения за дейността на Климент Охридски и за останките от делото на Кирил и Методий в земите в Македония, в Тракия.

Но все пак не трябва да акцентираме твърде много на връзката между перото и мечата, тя е част от нашето доста далечно минало. Днес трябва да се концентрираме върху нещо друго - че Кирил и Методий са символ на обединение, на включването на България в Европейския съюз. Нека не забравяме, че папа Йоан Павел Втори обяви Кирил и Методий за покровители на Европа и че делото на Кирил и Методий е изключително важен символ на идентичност. Не само за България, но за Словакия, а също така за Чехия, за Република Северна Македония, ако щете дори и за Гърция, където в Солун продължава да се отбелязва деня на Кирил и Методий.

- Знае ли се категорично кой е Черноризец Храбър? Има теории, че това е самият цар Симеон Велики.

- Не можем да кажем с категоричност кой е Черноризец Храбър. За да го направим, трябва да имаме сигурен исторически текст, а за съжаление, такъв нямаме. Разбира се, в науката битуват различни теории и една от тях е именно тази, че Черноризец Храбър е цар Симеон. Тя битува заради всички сведения, които имаме, че Симеон е обучавал българската школа, имал е голям афинитет към книгите и т.н.. Но едва ли това може да се свърже с неговия образ. Съществува, разбира се, и друга теория, че Черноризец Храбър е може би пък неговия баща - княз Борис. Защото се казва, че той е черноризец. Знаем, че последните дни от живота си княз Борис е прекарал в манастир. Смятам, че не е необходимо да спекулираме кой точно е Черноризец Храбър. Важно е това, което ни е оставил.

- Чл.-кор. Иван Илчев има една любопитна теория. Той казва, че като единствената православна държава в Европейския съюз, която пише на кирилица, оставяме своеобразен апендикс на съюза. Съгласни с това твърдение или все пак кирилицата е нашия коз в Европа?

- Да, съгласна съм с това твърдение дотолкова, доколкото то е абсолютно точно и ние действително пишем на кирилица и в този смисъл сме различни. Но от друга страна, както вече казах, въпрос на гледна точка е дали бихме заложили на различието или на обединението. Кирилицата и идеите, които носи кирилското писмо като продължение на делото на Кирил и Методий, които са символи на обединението на Европа, ни правят част от европейската общност.

- За финал искам да Ви попитам каква е оценката Ви за нивото на грамотността у нас?

- За съжаление, струва ми се, че нивото на грамотност у нас не е твърде високо, имайки предвид постоянните борби за това дали трябва и къде да се поставя пълният член. Многобройните табели, с които се сблъскваме всеки ден, са абсолютно сбъркани по отношение на членуването. Учудващо е непознаването на една голяма част от младото поколение на буквата "й", която се изписва абсолютно неправилно като двойно "ий" в

множествено число. За съжаление, като че ли е много слаб интересът към българската литература. Аз съм от хората, които не спират да се надяват и да вярват, че едно добро образование и много работа въщи от страна на родителите могат да променят това. Децата се стараят много. Виждаме, че всяка година резултатите от матурите след 7, 10 и 12 клас са все по-високи. Така че аз бих се съсредоточила върху положителните аспекти.

[Бронзов Дионис откриха археолози край Пловдив](#)

- [plovdiv24.bg](#)

Бронзова апликация на бог Дионис откриха археолозите, които

проучваха многослойно провинциално селище, разположено върху няколко хектара край пловдивското село Скуtare

, датирано от 6000 г. пр. н.е. Находката е с височина 15 сантиметра и най-вероятно е била прикрепена към колесница, каза ръководителят на теренните проучвания Елена Божинова. Проучваното селище е аграрно по своя характер, със селско население.

Не се отличава с луксозни предмети на бита, поради което находките на обекта са малко на брой. Все пак селището е било разположено близо до най-богатия град в Тракия – Филипопол. Хората, които са живели край днешното Скуtare, са посещавали Филипопол, за да се насладят на хубавите стоки и са били изкушени да си купят нещо, разказа Божинова. Едно от тези неща е апликацията, открита в един от питосите, заедно с железен косер.

Дионис е представен прав, а до него има пантера. Апликацията е с много добра изработка, а материалът е изключително добре запазен, коментира Божинова. Тя вече е в реставраторското ателие на Регионалния археологически музей (РАМ) в Пловдив. По думите на археолога при всички метални предмети от Скуtare металът е много добре запазен, патинирането е много малко и почти не е увредило предметите и монетите. Това се дължи на особеност на почвата.

Археолозите имаха месец, за да проучат 7,5 дка от селището. Продължи традицията с откриването на кладенците на този обект. Тази година са открити седем, с които общият брой за проучваното селище става 22. Разкопките на терена приключиха на 9 август. Най-приятната изненада за мен беше, че тази част от селището, която проучвахме тази година, е интензивно обитавана през средната бронзова епоха, разказа Елена Божинова.

Точно от този период в последния работен ден е разкрит най-големия кладенец с диаметър 3,30 метра. Специалистите вече имат ясна представа как е бил заселен теренът, каква е била планировката на селището през средната бронзова епоха, Средновековието и римския период. От Средновековието има проучени три къщи с лека конструкция с огнищ

а. За сметка на това около тях е имало много големи пространства, заградени с масивни огради.

От обекта има открит голямо количество масов материал – керамика и кости. Предстои първична им обработка, която ще отнеме месец-два. След това трябва да бъде направена пълна обработка на документацията. "Знаем, че съседни парцели предстои да бъдат застроени. Надяваме се да не ни изненада някой инвеститор с намерението си много спешно да строи. Ако се появи такъв, ще сме длъжни да реагираме", каза за БТА археологът.

Спасителните разкопки на това селище се провеждат втора година. То е открито още през 2017 година, когато са правени теренни проучвания заради реконструкцията на железопътната линия Пловдив – Бургас.

Възнамеряваме да участваме в традиционната изложба "Българска археология", която се организира в Националния археологически институт с музей при БАН, каза Елена Божинова. На нея се представят най-атрактивните обекти и находки от проучванията за съответната година. Миналата година са участвали с 16 предмета от обекта в Скуtare, а РАМ - Пловдив е представил общо 18 предмета.

Започна археологическият сезон на Антична и Средновековна крепост „Боженишки Урвич“

- botevgrad.com

През 2023 година, след 35 годишно прекъсване, Антична и Средновековна крепост „Боженишки Урвич“ с. Боженица, общ. Ботевград, отново се нареди сред съвременен проучваните археологически обекти, със съдействието на Община Ботевград и одобреното финансиране от страна на Общинския съвет, съобщава на страницата си в Фейсбук Исторически музей - Ботевград.

„Боженишки Урвич“ е добре позната крепост не само на местно ниво. Паметник на недвижимото културно наследство от национално значение и най-важният обект на културен туризъм в община Ботевград. Надписът на Севаст Огнян свидетелства за важната роля, която крепостта играе в края на XIV в., когато тя е една от последните огнища на българщината.

За втора поредна година Община Ботевград отдели средства от бюджета си за провеждането на скромни по обем, но с изключително значение археологически проучвания. Разкопките стартираха на 5-ти август под ръководството на Рени Петрова – директор на Исторически музей-Ботевград и гл. ас. д-р Методи Златков от средновековната секция на НАИМ при БАН.

През този проучвателски сезон целта на екипа отново ще бъде свързана с теренната консервация, а в научно-изследователско отношение изясняване спецификата на фортификацията и нейната хронология и стратиграфия.

Продължава проучването и на новия участък от крепостната стена с разкрита до момента дължина от два метра в североизточни сектор на крепостта. Работата на археолозите ще продължи до края на август.

Магнитна буря удари България

- novinite.bg
- dunavmost.com
- duma.bg
- 24chasa.bg,
- novini.vratsa.eu
- dariknews.bg
- bulbox.net

Магнитометрите в Панагюрище регистрираха смущения в геомагнитното поле, предизвикани от слънчеви изригвания. Магнитометрите в Геомагнитната обсерватория в Панагюрище регистрираха умерено силна геомагнитна буря, която достигна нашата територия. Причината за това са слънчеви изригвания, които са се случили на 8 август 2024 година и са изпратили порции плазма към Земята. Въпреки че геомагнитното поле на нашите географски ширини бе засегнато от тези изригвания, бурята се прояви по-слабо в сравнение с по-високите географски ширини, където беше отчетена магнитна буря от степен G3. Това беше съобщено от експерти от Националния институт по геофизика, геодезия и география (НИГГГ) към Българската академия на науките (БАН). С напредването на настоящия слънчев цикъл, броят на активните региони на Слънцето продължава да расте, което увеличава вероятността за по-чести и по-силни магнитни бури. Данните сочат, че настоящият 25-ти слънчев цикъл може да бъде значително по-интензивен от предвиденото. През месец юли броят на слънчевите петна почти се удвои спрямо прогнозите, а през месец август се очаква този показател да се утрои.

Земетресение в Гоце Делчев!

- blagoevgrad24.bg
- focus-news.net

Земетресение с магнитуд $M=4.7$ е регистрирано в района полуостров Халкидики, Гърция.

По данни на Националния Сеизмологичен Център към Национален Институт по Геофизика, Геодезия и География – БАН, събитието от 12 август 2024 г., от 16:39 часа българско време е с епицентър на 150 км от град Петрич и на 280 км от град София.

До момента има данни събитието да е слабо усетено в район на град Гоце Делчев. През последното денонощие в района на полуострова са регистрирани 11 събития с магнитуд между $M=2.5$ и $M=4.5$. Повече информация за параметрите на земетресенията: <https://ndc.niggg.bas.bg/> Ако сте усетили това земетресение, моля попълнете въпросника ни на: <https://ndc.niggg.bas.bg/survey/>